

**Sprawozdanie ze spotkania dyskusyjnego 18 czerwca 2013 r.
w ramach prac nad planami zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000
Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016 i Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046**

18 czerwca 2013 w ośrodku Sosenska w Człopie (ul. Młyńska 23, 78-630 Człopa) odbyło się robocze spotkanie dyskusyjne w sprawie prac nad planami zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000 Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016 i Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046, zorganizowane jako spotkanie tematyczne - poświęcone zagadnieniom gospodarki leśnej. Drawieński Park Narodowy reprezentowali: dyrektor Paweł Bilski, zastępca dyrektora Monika Gdaniec i specjalista ds. ekosystemów wodnych Aleksandra Gancarczyk. Wykonawców planu reprezentowali: Bogusław Borusewicz (TAXUS SI), Andrzej Jermaczek, Monika Kotulak i Paweł Pawlaczyk (Klub Przyrodników). Na spotkanie zaproszono przedstawicieli nadleśnictw, RDLP, RDOŚ i wykonawców planów urządzania lasu.

Spotkanie rozpoczął Bogusław Borusewicz z TAXUS SI przywitaniem gości i poprosił Pawła Pawlaczyka z Klubu Przyrodników o poprowadzenie spotkania.

PAWEŁ PAWLACZYK (Klub Przyrodników) przedstawił postulaty pod adresem gospodarki leśnej, rysujące się na podstawie analizy potrzeb przedmiotów ochrony obszaru siedliskowego Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046, a obejmujące:

- przyrodnicze typy drzewostanów i ich zastosowanie (celem powinna być odbudowa ciągłości i naturalnego arealu leśnych siedlisk przyrodniczych w obszarze, a nie tylko zachowanie ich obecnego, pofragmentowanego występowania, PTD odpowiadające siedliskom przyrodniczym powinny być stosowane także do przebudowy drzewostanów zastępczych fragmentujących naturalne siedliska przyrodnicze),
- niewprowadzanie gatunków obcych (rygorystyczne podejście do gatunków z innych kontynentów, konieczność aktywnego zwalczania czeremchy amerykańskiej i tawuły kutnerowatej, możliwość tolerowania choć nie wprowadzania innych gatunków obcych w tym modrzewia; szczególne podejście do świerka który mimo że formalnie jest tu obcy, może być potrzebny dla ptaków chronionych w obszarze ptasim),
- potrzebę istnienia, w ramach każdego z typów siedlisk, powierzchni referencyjnych kształtowanych przez naturalne procesy – zarówno większych powierzchni rezerwatowych (tu brak rezerwatu ujmującego kwaśne dąbrowy, sugerowane uznanie w Ndl. Smolarz, sugerowane także uznanie za rezerwat buczyn nad ujściowym odcinkiem Mierzęckiej Strugi), jak i pojedynczych drzewostanów pozostawionych trwale bez zabiegów gospodarczych jako „ostoje ksylobiontów”, „ostoje różnorodności biologicznej”, „lasy referencyjne”, „drzewostany bez wskazówek”.

- potrzebę odtworzenia kluczowych elementów struktury lasów stanowiących siedliska przyrodnicze (drzewa stare, biocenotyczne, zasoby martwego drewna); jednym sposobem do tego jest konsekwentne pozostawianie biogrup na kolejne pokolenie i do naturalnej śmierci i rozkładu, nie tylko na zrębach zupełnych, ale także w rębniach częściowych i stopniowych (buczyny, dąbrowy, grądy).
- bardzo zły stan zasobów martwego drewna, znacznie niższy niż minimum potrzeb przyrodniczych,
- potrzebę pozostawiania ekotonów (ok. 30m, a nie kilka m) wokół chronionych siedlisk nieleśnych w lasach, np. bagien i torfowisk;
- potrzebę tolerowania działań bobrów, w tym pewnych podtopień i uszkodzeń drzewostanów w zasięgu bobrów; mimo pewnych szkód działania bobrów są potrzebne jako retencja.
- potrzebę minimalizacji zagrożeń dla wilka (od polowań zbiorowych i od budowy dróg, w tym leśnych).

W dyskusji po tej prezentacji poruszono następujące zagadnienia:

1. Potrzeba weryfikacji danych o występowaniu siedlisk przyrodniczych, w szczególności danych INVENT. Weryfikacja taka została zrobiona w ndl. Smolarz i jej wyniki zostaną przyjęte do PZO. Inne nadleśnictwa sygnalizują potrzebę weryfikacji. Ndl. Głusko przeprowadza ją i udostępni wyniki w lipcu 2013 r. Celowe jest na tyle elastyczne ukształtowanie zapisów PZO, by była możliwa ciągła weryfikacja i ulepszanie rozpoznania rozmieszczenia siedlisk przyrodniczych i było to automatycznie uwzględniane, jeżeli chodzi o interpretację planu. Klub Przyrodników przesłał pocztą elektroniczną aktualną roboczą warstwę siedlisk przyrodniczych obszaru, a nadleśnictwa w razie potrzeby odniosą się do tego materiału
2. Metody ochrony borów chrobotkowych 91T0. Czy akceptujemy procesy sukcesyjne prowadzące do zaniku tego zbiorowiska, czy też staramy się je zachować. W ndl. Smolarz zaprojektowano w kompleksie borów chrobotkowych częściowo rębnię Ib, częściowo rębnię IV, która byłaby wykonywana jako małe zręby zupełne. Nie ma jednoznacznie wypracowanych właściwych metod ochrony tego siedliska, wymaga to poszukiwań i eksperymentów i podejście z Ndl. Smolarz może być za taki uznane, pod warunkiem że „ostrożnościowo” jakieś dojrzałe drzewostany boru chrobotkowego pozostaną nie przeznaczone do rębni. Siedlisko przyrodnicze 91T0 powinno być interpretowane jako bory „siedliskowo uwarunkowane”: krótkotrwała faza chrobotkowa pojawiająca się tylko czasowo w fazie drągowiny w cyklu rozwoju borów świeżych nie powinna być i nie jest interpretowana jako siedlisko 91T0.
3. W aktualnej interpretacji RDLP Pila wyznaczone „ostoje ksylobiontów” nie są rozumiane jako drzewostany trwale wyłączone z zabiegów gospodarczych. Także pozostawienie drzewostanów bez wskazówki w aktualnych planach urządzenia lasu nie gwarantuje, że będą one tak pozostawione trwale, np. w kolejnych planach. Trwale pozostawienie bez zabiegów dotyczy tzw. „drzewostanów referencyjnych” (na bazie koncepcji HCVF wymaganej przez certyfikat FSC);, ale nie zostały one jeszcze wyznaczone. W RDLP Szczecin nadleśnictwa opracowały propozycje takich drzewostanów, które jednak jeszcze nie zostały zatwierdzone. RDLP Pila zamierza wycofywać się z koncepcji ostoi

ksylobiontów i być może, lecz dopiero w przyszłości, wyznaczyć drzewostany referencyjne, jeżeli certyfikat FSC będzie do tego zobowiązując. Klub Przyrodników poprosi nadleśnictwa o udostępnienie propozycji drzewostanów referencyjnych i przeanalizuje, czy ta sieć zaspokoiliby potrzeby ochrony siedlisk przyrodniczych w obszarze Natura 2000; a jeśli nie to w PZO zaproponuje uzupełnienia.

4. W opinii niektórych przedstawicieli RDLP i Nadleśnictw, Lasów Państwowych nie stać na tolerowanie działalności bobrów, np. podtapiania drzewostanów na powierzchniach rzędu 1,5ha.

RAFAŁ RUTA (ekspert Klubu Przyrodników) przedstawił szczegółowo aktualny **stan rozpoznania chrząszczy ksylobiontycznych w lasach Puszczy Drawskiej i potrzebach ich ochrony**. Występuje istotna, liczniejsza niż wcześniej przypuszczano populacja pachnicy dębowej. Znane są pojedyncze stanowiska kozioroga dębosza. Nie udało się potwierdzić podanego w SDF jelonka rogacza. Grupa innych chrząszczy ksylobiontycznych jest w Puszczy istotnym komponentem różnorodności biologicznej związanej z siedliskami przyrodniczymi buczyn, grądów i dąbrów – ich ochrona jest elementem ochrony i osiągnięcia właściwego stanu ochrony siedliska przyrodniczego. Dla ochrony trzeba: wyznaczać ostoje ksylobiontów w buczynach i dąbrowach (np. po wiatrolomach) trwale wyłączone z gospodarki leśnej; chronić pojedyncze stare (> 200 lat) drzewa (zwłaszcza dęby) oraz ich grupy; zachować do naturalnego rozkładu drzewa biocenotyczne – z hubami, próchnowiskami, rozległymi martwicami bocznymi, zwiększać ilość martwego drewna w lesie.

Dodatkowo (wykracza to poza zagadnienia ochrony obszaru Natura 2000, ale jest ważne dla ochrony różnorodności biologicznej w Puszczy Drawskiej), stare sosny w Puszczy Drawskiej są ostoją rzadkiej, unikatowej w Polsce, kózki *Nothorninia punctata*, której larwy żyją w korowinie – powinny być chronione.

ANDRZEJ JERMACEK (Klub Przyrodników) przedstawił **postulaty pod adresem gospodarki leśnej wynikające z potrzeb ochrony ptaków chronionych w obszarze Natura 2000 Lasy Puszczy nad Drawą PLB320016**. Potrzeby te dotyczą przede wszystkim zachowania udziału starych drzewostanów w strukturze lasów Puszczy. Przedstawił także przykłady rozwiązań, jakie zostały zaproponowane w innych planach dużych obszarów leśnych stanowiących obszary specjalnej ochrony ptaków, np. wyznaczanie tzw. stref ochrony gatunków antropofobnych – wypracowane i uzgodnione z nadleśnictwami i RDLP Pila w projekcie planu ochrony obszaru Puszcza nad Gwdą.

W dyskusji po tej prezentacji:

1. Przedstawiciel RDLP Pila krytycznie odniósł się do wyznaczania stref ochrony gatunków antropofobnych i do formułowania celów w zakresie udziału starodrzewi w tych strefach, które nie biorą pod uwagę aktualnego ich udziału. Wskazał również, że ograniczanie udostępnienia lasu spotyka się ze sprzeciwem samorządów. Ekspert wyjaśnił, że cele dotyczące udziału starodrzewi uwzględniają możliwości, w tym aktualny udział

starodrzewi, i że w zasadzie wymagają zachowania obecnego udziału. Wyjaśnił także, że strefy ochrony gatunków antropofobnych nie wiążą się z wprowadzaniem zakazu wstępu do nich, a tylko z nielokalizowaniem w nich infrastruktury turystycznej, która stymulowałaby obecność ludzką.

2. Większość przedstawicieli RDLP i Nadleśnictw wyraziła zdanie, że plany urządzenia lasu gwarantują zachowanie nie pomniejszonego udziału starodrzewi w obszarze Natura 2000 i że ustalenie takiego celu (zachowanie aktualnego udziału drzewostanów >100 lat) jest z ich punktu widzenia sensowne. Bardziej kłopotliwa byłaby natomiast kontrola udziału starodrzewi na małych obszarach będących fragmentami nadleśnictwa / obszaru Natura 2000.
3. Struktura drzewostanów i udział drzewostanów starych – dogodnych miejsc gniazdowania – nie jest wystarczająca dla ochrony ptaków. Równie ważna, o ile nie ważniejsza, jest odpowiednia baza żerowa (dot. np. bielik, rybołów – stawy).

Po wyczerpaniu pytań i zamknięciu programu zakończono spotkanie podziękowaniem zebranych za przybycie i zaproszeniem na obiad.

sprawozdanie opracował: Paweł Pawlaczyk (Klub Przyrodników)